

עלון שבועי מבית "בני אמונים"

ובל מאמנים

הג הפסח

פניני תפילה והודאה על סדר ההגדה

מאוצרות אמונים

רמז נפלא העניק לנו בעל ההגדה בנוקטו לשון 'אֶת': מי שידע ומכיר בשפלותו ובעובדה שאין הוא יודע לשאול ולהתפלל כנדרש - "א"ת פתח לו" - נפתחים לפניו כל שערי ההצלחה, מא' ועד ת'.

הגש"פ יונה של תורה

ועכשיו קירבנו המקום לתפילתו

"מִתְחַלֵּה עֲבָדִי עֲבֹדָה זָרָה הִיוּ אֲבוֹתֵינוּ, וְעַכְשָׁיו מִקְרָנוּ הַמָּקוֹם לְעֲבֹדָתוֹ"

לכאורה מתאים היה יותר לומר: 'ועכשיו קרבנו המקום לעבדו', מדוע נקט בעל ההגדה לשון: 'לעבודתו'?

בדרך דרוש ביאר ה'חתן סופר': כוונתו להודות בנוסח זה על שכללנו הבורא יתברך 'לעבודתו', היינו בתפילתו (הנקראת 'עבודה שבלב'), כמוכא במסכת ברכות (ז א) שהקדוש ברוך הוא מתפלל בכל יום: 'הי רצון מלפני שישכבשו רחמי את כעסי, ויגולו רחמי על מדותי, ואתנהג עם בני במדת רחמים, ואכנס להם לפנים משורת הדין'.

הגש"פ 'חתן סופר' בפתחה

על רבבות נסין שבכל יום עמנו

"כָּמֹה מַעֲלֹת טוֹבוֹת לְמָקוֹם עֲלֵינוּ"

דייק בעל ההגדה ונקט: 'למקום עלינו' ולא 'מהמקום עלינו', להזכירנו כי חמשה עשר הנסים המפורטים בפיוט זה אינם אלא כטיפה מן הים, ומלבדם עלינו להודות על עוד אלף אלפי אלפים ורבי רבבות נסים ונפלאות שאינם ידועים לנו, אך 'למקום' הם גלויים וידועים.

הגש"פ צוף אמרים

הלל היה מברך על הרעה כטובה

"כֵּן עָשָׂה הָלֵל בְּזֶמַן שִׁבְיַת הַמִּקְדָּשׁ הָיָה מְסִים: הָיָה פוֹרֵץ מִצָּה וּמְרֹד וְאוֹכֵל יָחִיד"

את הסיבה שדווקא הלל הזקן חידש מנהג זה ביאר הגאון רבי שלמה קלוגר על פי המוכא בגמרא (ברכות ס א) שכאשר שמע פעם הלל קול צווחה בעיר מגוריו, אמר מיד: 'מובטח אני שאין זה בתוך ביתי!' וזאת משום שלימד את בני ביתו לומר על כל צרה: 'גם זו לטובה'.

כרמז להנהגה זו תיקן הוא לכרוך את המצה - סמל הגאולה, יחד עם המרור - סמל הגלות, ולברך על שניהם כאחד, ללמדנו שתמיד נקפיד לברך על הרעה כטובה.

הגש"פ 'מעשה ידי יוצר'

'במהרה' של 'מינו'

"אֲדִיר הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ לְקָרֹב. בְּמִהְרָה, בְּמִהְרָה, בְּיָמֵינוּ בְּקָרֹב" ביאר רבי שמואל קעלין בעל 'מחצית השקל':

במסכת גיטין (פח ב) אמרו חכמינו זיכרונם לברכה, שכלפי הקדוש ברוך הוא שוימו הוא אלף שנים (סנהדרין צו א) זמן 'מהרה' מבטא שמונה מאות חמישים ושתיים שנים. לפיכך אנו כופלים ומבקשים: 'במהרה - במהרה בימינו'; לא 'במהרה' מתמשך התואם ליומו של הקדוש ברוך הוא, אלא 'במהרה' התואם לימינו, יומם של בני תמותה.

הגש"פ 'חתן סופר'

אלא להפך.

וביאר: אכן, המאריך בשבחו של מקום יותר מכפי שתיקנו אנשי כנסת הגדולה פוגם בכבודו של מקום, אך שונה הוא בעל הנס המודה על נסו במקום ובזמן שבו אירע לו הנס, שאדברה, ככל שיוסיף להודות כך יגברו סיכוייו לצאת ידי חובת ההודאה.

מסיבה זו אנו מקדימים ומצהירים: 'ואילו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו... הרי אנו... משועבדים היינו לפרעה במצרים'; כיוון שאנו עצמנו נחשבים בעלי הנס, לפיכך 'כל המרבה לספר... הרי זה משובח'.

שפת אמת' פסח תרמ"ו

שערי שמים נפתחים למי שאינו מתחכם לשאול

"וְשִׁאֲנוּ יוֹדֵעַ לִשְׁאֹל - אֶת פֶּתַח לוֹ"

מדוע נאמר 'אֶת' בלשון נקבה?

ביאר רבי חיים מצאנז:

מנהג נפוץ בקרב חסידים ואנשי מעשה לקרוא את מגילת 'שיר השירים' בליל הפסח לאחר סיום הסדר (של"ה פסחים תז ועוד). להלן יובאו רמזים נפלאים מפסוקי שיר השירים על גודל מעלת עניית אמן:

ברכות השחר בחברותא

"מְשַׁכְנֵי אֶחָדָה בְּרֹצָה הִבְיֵאֵנִי הַמֶּלֶךְ הַדָּדִי" (שה"ש ד) "מְשַׁכְנֵי אֶחָדָה בְּרֹצָה" - ראשי תיבות 'אמן', ללמדך כי בשכר ההקפדה על עניית אמן זוכה האדם שיקוים בו: "הִבְיֵאֵנִי הַמֶּלֶךְ הַדָּדִי", כדברי הגמרא (שבת קט ב): "כל העונה אמן בכל כחו - פותחין לו שערי גן עדן".

'דברי תורה' (מונקאטש) מהר"י אות יח, וראה 'מאה קשיטה' [לרמ"ע מפאנו] סי' פו

בתוספת נופך אפשר לומר: האותיות השניות בתיבות "מְשַׁכְנֵי אֶחָדָה בְּרֹצָה" הינן 'שחר', רמז למעלתה הגדולה של עניית אמן אחר ברכות השחר כמנהג הקדמונים.

בשובך לציון ברחמים

"תְּשׁוּרֵי מְרָאשׁ אָמְנָה... מְפַנְנוֹת אֶרְצוֹת מְהָרֵי גְמִירָם" (שה"ש ח)

"אֶרְצוֹת מְהָרֵי גְמִירָם" - ראשי תיבות 'אמן', מכאן שבשכר עניית אמן בבתי כנסיות ומדרשות עתידה השכינה לשוב ולשכון בישראל, כפי שאמרנו במכילתא (בשלח פ"ו): "אין הגלויות מתכנסות אלא בשכר אמנה, שנאמר... 'תְּשׁוּרֵי מְרָאשׁ אָמְנָה'".

נחל אשכול' (לחיד"א) שיר השירים ד ח

עוד נרמז בפסוק זה כי על האדם להיות עז כנמר וג'יבור כארי בבואו לקיים את מצוות עניית אמן, ולא להתבייש מפני המלעגים עליו בעבודת ה' חלילה.

הרב יעקב דב מרומרשטיין י"ד 'בני אמונים'

ורחץ - קודם אמירת ההגדה

"וְטָבַל יָדָיו לְצִרְךָ טְבֹּל רֹאשׁוֹ וְלֹא יִבְרַךְ עַל הַנְּטִילָה" (ש"ע תע"ו) ידועה היא השאלה: מדוע מקפידים אנו דווקא בליל הסדר ליטול ידיים קודם אכילת הכרפס, אף שבשאר ימות השנה איננו נוהגים ליטול ידיים קודם אכילת 'דבר שטיבולו במשקה' כששיעורו פחות מכזית (ראה ש"ע א"ח קנח ד, ומ"ב שם ס"ק כ)?

בדרך דרוש ביאר האדמו"ר רבי יששכר דב מבעלז:

סדר ה'הגדה' שאנו אומרים בליל הסדר הינו בבחינת 'תפילה' המחייבת נטילת ידיים לפניו, לפיכך תיקנו לנו נטילת ידיים לכרפס, שנצא אמצעותה ידי חובת נטילת הידיים לתפילה.

'אדמו"ר בעלזא' ח"ג עמ' רפ

לשנה הבאה בארץ ישראל

"וְשִׁמְתָּ אֶת הָאֶרֶץ, לְשָׁנָה הַבָּאָה אֶרֶץ אֵשׁ וְיִשְׂרָאֵל" דרש מרן ה'חתם סופר':

בלילה זה שכולו שירות ותשבחות לבורא כל עולמים, הופך כל בית יהודי ל'בית כנסת' בועיר אנפי, כאשר בין כתליו מהדהדים קולות רון, שיר ושבח לחי העולמים באמירת סדר ההגדה, ואפילו הסעודה הקצרה שבו נאכלת בין חציו הראשון של ההלל לחציו שלאחריו.

לאור זאת יש לפרש את שאנו אומרים בסדר ההגדה: 'השתא הכא לשנה הבאה בארעא ד'ישראל', שהרי אמרו חכמינו זיכרונם לברכה (מגילה ט"א): "עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל", ולאת מיחלים אנו כי אמנם עתה אנו בגלות, אך כשתבוא הגאולה בקרוב נזכה לומר את ההגדה בבית זה שייקבע בארץ ישראל.

'דרשות חתם סופר' ח"ב עמ' רלו

עיקר מצוות הסיפור - בהודאה

"וְאִפְּסִילוּ כְלָנוּ חֻמִּים, כְּלָנוּ בְּנִים... מִצָּה עֲלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרָיִם"

השאלה עולה כמאלה: ומה בכך שנהיה 'כולנו חכמים', וכי יעלה על הדעת שעובדה זאת תפטור אותנו ממצווה דאורייתא? פירש הגאון רבי אברהם ארלנגר מראשי ישיבת 'קול תורה':

יכולים היינו לחשוב כי תכלית מצוות סיפור יציאת מצרים הוא תיאור הנסים שאירעו עמנו, וממילא היא נוגעת רק למי שאינו מכיר ובקי בפרטיהם. על כן הדגיש בעל ההגדה כי אפילו חכמים ונבונים הבקיאים בסיפורי הנסים חייבים בה, ללמדנו שיעיקר תכלית המצווה הוא ההלל וההודאה, כלשון הרמב"ם (סה"ט עשה קנו): "שצונו לספר ביציאת מצרים בליל חמשה עשר בניסן... ויארץ הדברים בהגדלת מה שעשה לנו השם... ובהודות לו יתברך על מה שגמלנו מחסדיו".

ברכת אברהם' - פסחים, ביאורי הגדה של פסח

בעל הנס המרבה לספר הרי זה משובח

"כֵּל הַמִּקְרָב לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרָיִם הָרִי זֶה מְשֻׁבָּח"

תמה בעל ה'שפת אמת': מדוע אנו משבחים כל כך את המרבה לספר ביציאת מצרים, הלא במסכת ברכות (ל"ג ב) הובא שרבי חנינא גער בשליח הציבור שהוסיף על נוסח התפילה מילות שבח לבורא יתברך, שכן אריכות זו אינה מבטאת שבח

בליל הסדר הקדוש, עת מסבים אנו סביב שולחן החג ועוסקים בהעברת לפיד האמונה לדורות הבאים, הבה נזכור ונשנן את דבריו הקדושים של רבנו בחיי בפירושו ל'שירת הים' (שמות יד א):

"ומפני שהאמונה יסוד כל התורה כולה, תיקנו לנו רבותינו זיכרונם לברכה בתפילה ובברכות לענות אמן, שהוא נגזר מלשון אמונה".

בחג האמונה כלנו "בני אמונים"

תענה אמונים הארות בסדר התפילה

אמירת ההגדה בשבת הגדול

השבת שלפני חג הפסח נקראת בפי חכמינו זיכרונם לברכה: 'שבת הגדול', על שם כמה נסים שנעשו לישראל בשבת זו (ש"ע סי' תל). מנהג נפוץ בקהילות ישראל להפסיק בשבת זו את אמירת 'ברכי נפשי' ולקרוא במקומו לעת המנחה את סדר ההגדה של פסח, מעבדים היינו עד 'לכפר על כל עוונותינו' (רמ"א שם).

שורשיו של מנהג זה שהביא הרמ"א נמצאו כבר בספרי הראשונים, אולם במהלך הדורות נחלקו הפוסקים לגבי. רבים מהם צידדו בשבחו ואחרים טענו כי אינו מנהג ראוי. להלן נביא את עיקרי השיטות וטעמיהן:

שיטות המצדדים במנהג

א. הראב"ה, מגדולי הראשונים, הביא בפסקיו (ח"ב פסחים סי' תכה) בשם רב עמרם גאון: "הנהגה התינוקות להקדים ולקרות האגדה ביום שבת הגדול", וביאר: "ונראין הדברים שכדי להסדיר בפהם ויבינו בפסח וישאלו", כלומר שבהקדמתם לשון את ההגדה ואת סיפור יציאת מצרים, יהיו הדברים שגורים בפהם של הילדים ומתוך כך יקל עליהם לשאול כהלכה את קושיית ליל הסדר. המהרש"ל (ש"ת, סי' פח) הוסיף והביא שנהגו הכול לאומרה מטעם זה.

ב. ב'משנה ברורה' הביא בשם האחרונים שהטעם שנהגו לומר את ההגדה בשבת הוא משום שבה התחילו במצרים הגאולה והנסים, שהרי אז הצטוו ישראל במצוות: "וְיִקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׂה לְבֵית אָבִתּוֹ..." (שמות י"ב א), וכיוון שהשה היה אלוהיהם של המצרים ביקשו המצרים להרע לישראל על כך, ועשה הקדוש ברוך הוא נס ולא הצליחו להזיקם (ראה ביאור הגר"א ל'בשרי א"ח תל').

ג. בהגדת 'דברי נגידים' (ענין שבת הגדול) ביאר זאת המהר"ל מפראג על פי המבואר בזוהר הקדוש (יתרו פח א) שכל ימי המעשה מתברכים מיום השבת. לפיכך הצטוו ישראל במצרים ליטול בשבת זו (שחלה או בעשירי בניסן) שיהיה לבית אבות, כדי להשפיע, לעורר ולהגביר את כוח הגאולה ביום שבו נועדו להיגאל.

בתקופת הגלות שאיננו מקריבים קרבן פסח, מתקיים בנו: "וְנִשְׁלַחְהֶם פְּרִים שְׁפִתֵינוּ" (הושע י"א), ועל כך נוהגים אנו לקרוא את ההגדה בשבת הקודמת לחג הגאולה, כדי להשפיע ולעורר את כוח הגאולה ביום החג, מתוך תקווה שזכות זאת תעמוד לנו לקרב את הגאולה השלמה במהרה בימינו.

ד. טעם נוסף הובא בשם רבי פנחס מקורץ: כיוון שבשבת הגדול התבטלה העבודה הזרה של המצרים, כאשר קשרו ישראל את אלוהי מצרים למיטותיהם בציוויה', על כך בכל שנה של שנה מתעורר בה מחדש עניין ביטול עבודה זרה. לפיכך אנו אומרים בה את סדר ההגדה עד 'לכפר על כל עוונותינו', שכן עוון עבודה זרה שקול כנגד כל התורה כולה, ואף שבת שקולה כנגד כל התורה, ובצירוף שניהם מסוגל הדבר לכפר על כל עוונותינו (אמרי פנחס' ח"א אות קס).

המערערים על המנהג

בניגוד לדעות שהובאו לעיל, יש מהאחרונים שערערו על מנהג זה מכמה טעמים:

היעב"ץ בספרו 'מור וקציעה' (א"ח תל) טען כנגד המנהג, כי סותר הוא לדברי ההגדה של פסח: "כול מראש חודש... יכול מבעוד יום... תלמוד לומר 'בעבור זה' - לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך", ומשמע שאסור לומר את ההגדה אלא בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך' (ראה עוד בהנהגת 'פולת שכי' שם).

אף הגאון מוילנא לא נהג לקרוא את ההגדה בשבת הגדול מסיבה זו, כפי שהביא תלמידו ב'מעשה רב' (אות קעז): "בשבת הגדול במנחה אין אומרים 'עבדים היינו', היינו מטעם המבואר במכילתא ונתקנה בהגדה: "כול מבעוד יום... תלמוד לומר 'בעבור זה'... בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך" (ראה עוד בהנהגת 'פולת שכי' שם).

בסידורו 'עמודי שמים' (פירוש הגי'פ) הוסיף היעב"ץ ונתנה על קיום המנהג מסבא, שהרי תכלית אמירת ההגדה נועדה כדי לעורר את הנפש להתפעל מנסי ה', ואם מתרגל האדם באמירתה מבעוד מועד, שוב לא תתפעל נפשו מכך בליל הסדר ומצוות 'והגדת לבנך' לא תתקיים על ידו כדבעי, ואף כי בוודאי ראוי לעיין בפירושי ההגדה מבעוד יום, מכל מקום אין מן הראוי לקרואה כסדרה.

יישובים לדעת המתירים

למעשה נהגו במרבית קהילות ישראל לקיים את המנהג, ואת תמיהת היעב"ץ יישבו האחרונים בכמה אופנים:

א. מלשון המכילתא (שאנו אומרים בהגדה) אכן משמע שחייב אמירת ההגדה הינו רק כשימצה ומרור מונחים לפניך, אך מכל מקום מותר לאומרה בכל זמן (רמ"י כ"ץ י"גד משה' סי' יט).

ב. המעיין בדברי המכילתא יבחין כי הינם נוגעים למצוות 'והגדת לבנך' שאינה נוהגת אלא בליל הסדר, אך לעצמו מותר לאדם לספר את נסי מצרים ככל שירצה (שם).

ג. יש שיישבו כי מטעם זה מפסיקים אנו בסדר ההגדה הנאמר בשבת הגדול במילים: "לכפר על כל עוונותינו", קודם אמירת: "רבו גמליאל אומר: כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו, ואלו הן: פסח, מצה ומרור", כי מדברי רבן גמליאל משמע שאמירה זו היא עיקר ההגדה, ובשבת הגדול שאיננו אומרים אותה היה זה כאילו לא אמרנו את ההגדה כלל (אור ישראל - יאנובס' סי' תל, טעם הפסח' אות ד).

את תמיהתו השנייה של היעב"ץ יישב 'האדמו"ר בעל פני מנחם' מגור, כי בדברי תורה נאמר הכלל: "אם שמעו בישן - תשמע בחדש" (ברכות מ"א), והיינו שככל שחוזרים על דברי התורה מבינים אותם יותר ויותר, לפיכך אף אם נאמר את ההגדה קודם הפסח, עדיין נמצא בה טעם בליל הסדר.

לאחר הטעמים הנ"ל נוכל להבין מדוע הקפידו בקהילות ישראל שלא לאכול מצה בזמן הסמוך לפסח (ש"ע א"ח תע"ב), ואילו לגבי מצוות סיפור מצרים לא הקפידו שלא לספר אותו קודם הפסח, כיוון שבניגוד לאכילה גשמית שהאוכל ושונה נעשית אכילתו לאכילה גסה, בדברים רוחניים - ככל שחוזרים עליהם מוצאים בהם יותר טעם (פני מנחם' שבת הגדול תשי"ד).

מעשה אמונים סיפור שבועי על אמן ותפילה

טובה ברכה אחת בצער

שמו של הגאון מברסק, רבי משה יהושע לייב (המהר"ל) דיסקין זצ"ל, אשר עלה בערוב ימיו לחון את עפרה של ארץ הקודש ולהתיישב בעיר המקדש, היה גדול עד מאוד בקרב בני ירושלים המסולאים בפז. מיום עלותו לדור במחיצתם חרדו הם למוצא פיו ויהי מוראו עליהם כמורא שמים.

יותר משהעריצוהו פשוטי העם גדלה הערצתו בקרב גדולי ירושלים, ואלו לא היו מעטים; באותן שנים אמנם ידעו ירושלים ובניה רעב ומחסור בלתי פוסק, אך קרן התורה עלתה ופרחה לבלי שיעור. בינות לאבנים העתיקות התהלכו דמויות מלאות הוד קדומים, חלקם כבר דרו בירושלים מדורי דורות, וחלקם, כמו הגאון מברסק, היו מגדולי גולת אירופה אשר ביקשו לעשות את אחרית ימיהם בירושלים ולהיטמן בין רגבי אדמתה.

יהי בעלות רבי משה אל הארץ עשו הכול עצמם לפניו כאסקופה הנדרסת. דלת ביתו ששכן סמוך ונראה למקום בית קודשנו החרב, לא חדלה מלנוע על צירה, ובתוך הבית מסתופפים היו גדולי ירושלים סביב שולחנו של הרב, שותים בצמא את דבריו וכד בכד נוהרים שלא להפריעו מעמל עיונו בלתי לצרכים דחופים בהחלט.

אחד מאותם 'יושבים' היה האבן הצדיק רבי דוד בהר"ן, חתנו של הגאון הנודע רבי עקיבא יוסף שלזינגר בעל 'לב העברי'. רבי דוד אף היה ממייסדי 'ישיבת 'תורת משה' אשר בראשותה עמד הגאון מברסק.

משאלה אחת ויחידה הייתה לזלמנקה' בן התשע, בנו בכורו המתמיד והמוכשר של רבי דוד בהר"ן, והוא לא חדל מלהביעה בפני אביו ואמו; מבקש הוא לזכות בברכתו של הגאון מברסק כי יזכה לגדול בתורה וביראת שמים.

שמא תאמרו, מה עיכבו לרבי דוד מלהגשים את משאלתו הטהורה של בנו יקירו, אלא שכפי שכבר הוזכר; תלמידי המהר"ל לא ההינו להפריעו מעמל עיונו הבלתי פוסק אף לצרכים דחופים, בוודאי לא בשביל זוטות שכאלו. וכך נאלץ רבי דוד לדחות שוב ושוב את משאלתו של בנו.

בצר לו פנה הילד לאמו אשר ניסתה אף היא לבקש זאת מאביו, אך רבי דוד שוב נרתע מלעשות זאת בהטעמים: הן גם גדולי עולם ראינו מלהטריד את רבנו בעניינים שאינם נוגעים ללימוד, על אחת כמה וכמה אברך צעיר כמוני.

תוך כדי דבריו האריך רבי דוד לתאר בפני זוגותו את גדלותו של הרב מברסק, אלא שאדבר, ככל שגבהה קרנו בעיניו כך גבר רצונה כי יזכה לידם לברכה ממנו.

אתא ובא חג הפסח. זלמנקה' הקטן לא חדל לרעע מלהביע את צפייתו; אולי סוף סוף יזכה ומשאלתו תתגשם. אף אמו הצדקת הייתה שותפה לצפייתו, והנה הגיעה ההזדמנות: "מה דעתך", הציעה האם לזלמנקה' באחד מהימים הסמוכים לחג, "לחטוף מאביך את האפיקומן ולא להשיבו בטרם תקבל ממנו הבטחה ברורה שילך עמך אל הרב מברסק ויבקש בעבורך את ברכתו?".

אומר וישיהו, בהגיע ליל הסדר התגב זלמנקה' מתחת מקומו של אביו, וכשהיה אביו שקוע בלהט המצווה של סיפור ההגדה, מיהר זלמנקה' לחטף את האפיקומן ולהטמינו במקום סתר.

כשהגיעה שעת אכילת האפיקומן ורבי דוד פשפש מאחורי כריתו והבחין כי האפיקומן איננו, הבין כי ידו של זלמנקה' בדבר ומיד החל במשא ומתן. רבי דוד ניסה להציע לבנו פרסים שונים ומפתים, אך הילד סירב בנחישות ובפיו הייתה רק בקשה אחת: קחני נא להתברך מפי הרב הקדוש מברסק.

השעה כבר הייתה קרובה לחצות כאשר רבי דוד הבין שהברכה אינה בידו. הוא קרא שוב לזלמנקה' והבטיח לו כי כבר ביום הראשון של 'חול המועד' יעשה השתדלות למלא את משאלתו. אך יצאו הדברים מפי אביו וכבר מיהר זלמנקה' להוציא את האפיקומן ממחבואו, ורבי דוד מיהר לאוכלו כדת וכדן.

ביום הראשון של 'חול המועד' הזכיר זלמנקה' לאביו את דבר הבטחתו, ולרבי דוד לא נותרה בררה. ברגליים כושלות הוא עשה את הדרך הקצרה מביתו לבית הרב כשידו הקטנה של זלמנקה' המאושר נתונה בתוך ידו.

כשהגיעו לפתח בית הרב הציץ רבי דוד מבעד לדלת החדר. שם כתמיד ישבו האריות שבחבורה ושתו בצמא את דברי רבם הגדול שפניו להבו כפני מלאך אלוקים. רבי דוד ראה את המחזה המופלא ונרתע לאחוריו. הוא הרגיש כי אינו מסוגל לקיים את הבטחתו לבנו וכבר פנה להשיבו לביתו.

כאן כבר לא יכול היה הילד לכולא את צערו, והוא פרץ בבכי מר שהזיק אליו מתוך הבית את הרבנית הצדקנית מברסק. הרבנית ריחמה על הילד והציעה לו מיני מתיקה, אך כביו של הילד רק התגבר. כשפתה הרבנית לאביו והתעניינה לפשר בכיו, השיב רבי דוד כי מייחל הוא לברכה מפי הצדיק ואין בידו למלא את רצונו.

"אם דמעות כה רבות שפך הילד כדי לזכות בברכה, בוודאי מכיר הוא היטב בערכה", פסקה הרבנית ומיד נטלה את הילד והעמידה אותו לפני בעלה הדגול. המהר"ל נערר מעיונו, והרבנית ביקשה ממנו כי יברך את הילד.

בת שחוק קלה עלתה על פניו של הרב מברסק כאשר הניח ידו על ראשו של הילד ובירכו בחום: "יהי רצון שתגדל ותהיה יהודי ירא שמים".

בהתרגשות רבה ענה הילד 'אמן' אחר ברכתו של הרב, כשאביו ואחריה כל קהל התלמידים עונים גם הם 'אמן' כבונה, ודמעות של התרגשות שוטפות את עיניהם. היה זה מעמד נדיר ומיוחד גם בעבורם, וזיכר היה כי 'האמן' נענית מפייהם מתוך אמונה שלמה בכוח ברכתו של הרב שמעולם לא שבה ריקם.

שנים רבות חלפו מאז. בהשראתו ובברכתו של הרב עלה זלמנקה' הקטן ונתעלה בכוח ברכתו של הרב לפסגות רוחניות בלתי מצויות, עד שבכל רחבי תבל הפך הוא למופת בפרישותו ובגאונותו המופלאה.

בהיותו כבן ארבעים וארבע שנים כבר זכה להשלים את חובתו בעולמו ועלה בחטף לגני מרומים, אך זכרו הטהור לא מש מפיהם של בני ירושלים אשר שנים רבות לאחר מכן עדיין היו משיחים בגדלותו בחרדת קודש.

ירושלים של מעלה" ח"א עמ' 187